

ГУМАНІСТИЧНЕ ЕГО КИРИЛА СТЕЦЕНКА: МИТЕЦЬ У СПРИЙНЯТТІ СУЧАСНИКІВ

(До 100-річчя від дня смерті композитора, музично-громадського діяча, засновника Бібліотеки «Дніпросоюзу»)

Тези

Олена БУГАЄВА,

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

Інституту біографічних досліджень,

Національна бібліотека України імені В. І.

Вернадського

ORCID: 0000-0002-7945-4405

Анотація. В основу дослідження покладено коло літературних джерел, зокрема з числа науково-періодичних і мемуарних, що належать сучасникам К. Стеценка, проаналізовано з позицій розкриття їхнього змісту як основоположного (фактологічно- й образно-інформативного) матеріалу для висвітлення доміантних рис особистості музиканта та усвідомлення його унікальної природи як митця, людини і громадянина на етапі перших спроб утворення узагальненого біографічного портрету композитора.

Ключові слова: *Кирило Стеценко, біографічний портрет митця, Бібліотека «Дніпросоюзу», Музично-теоретична бібліотека ім. К. Стеценка Музичного товариства імені М. Д. Леонтовича (далі – МТЛ).*

Першою музикознавчею працею, присвяченою Стеценкові по його смерті, виявилось критично-біографічне дослідження П. Козицького, опубліковане на сторінках журналу «Музика», свідомо написане виразною і характеристичною для свого часу мовою, котра значно збагачує

і поглиблює факти життєдіяльності. Показовою є сама органіка «вписання» біографії музиканта-гуманіста в особистісний хронологічно-біографічний контекст. Дослідник не залишив поза увагою жодної важливої деталі у висвітленні мистецьких і людських талантів митця, взаємопов'язаних духом громадянського служіння й любові до своєї країни.

Унікальну цінність мають спогади П. Тичини, що, по-суті, є хронікою невеликого «епізоду» з життя К. Стеценка в абрисі особистісних і творчих стосунків під час подорожі хорової капели митця містами Правобережжя і Півдня України восени 1920. Хоча спогади писалися поетом (на той час і диригентом) у непростих умовах – щоденно занотовані події двомісячної подорожі у теплушці, проте виявилися насиченими яскравими враженнями, почуттями і роздумами, фактами зустрічей з багатьма діячами культури, композиторами та диригентами. На сьогодні ця праця є однією з небагатьох «документів» мистецького життя епохи, не тільки стосовно висвітлення особистості К. Стеценка, але й серед тих, котрі вважаються найкращими історико-культурними пам'ятками країни.

Сутність Стеценка, як глибоко людяної і духовної натури, відвертіше за інших розкриває його дружина: «Яка це криштальна, гарна, добра, чиста була душа! Скільки у ньому делікатності і скромності! [...] Не зустрічала я подібної людини та, мабуть, такої й немає». Його гуманістичне его реалізувалося у повсякденному житті в «простих» стосунках з рідними, колегами, учнями, в них ніколи не було місця зверхності, ранжиру або неваги до будь-кого. Цей поклик слугувати людям спонукав його не тільки стати священником, аби бути ближчим до своїх прихожан, але й створювати духовні композиції, насичені найвищою гармонією і красою звучання, котрі тепер є прикрасою українського хорового мистецтва.

Кирило Стеценко ввійшов в історію української культури не тільки як видатний композитор, диригент, педагог, організатор хорових колективів й інфраструктури музичного шкільництва, видавець, рецензент, художник, священник, релігійний та громадський діяч. Він став засновником Музичної бібліотеки при «Дніпросоюзі» (1918) і зачинателем музично-бібліотечної справи України на державному рівні, якої до 1922 року у нас взагалі не існувало. По відкриттю МТЛ на її фондах у 1921 році було створено Музично-теоретичну бібліотеку, названої по смерті К. Стеценка на його честь. Неперевершеною є роль митця як ретельного збирача творів маловідомих вітчизняних (серед знаних) композиторів: загалом до МТЛ було передано понад 1000 примірників нот, серед них також зразки зарубіжної та російської класики.

Література:

П. Козицький. Кирило Стеценко (Спроба критично-біографічної характеристики). *Музика*. 1923. Ч. II. С. 3–6; Ч. 3–5. С. 8–19.

Павло Тичина. Подорож з капелою К. Г. Стеценка. Київ : Рад. письменник. 1982. 261 с.

Євгенія Стеценко. Мої спогади з життя К. Г. Стеценка. Кирило Стеценко. Спогади. Листи. Матеріали. Київ : Муз. Україна. 1981. С. 41–48.

Бугаєва О. В. Музично-теоретична бібліотека ім. К. Стеценка в документах архіву Музичного товариства імені М. Д. Леонтовича (с. 69–74). Бугаєва О. В. Архівна спадщина Музичного товариства імені М. Д. Леонтовича : монографія. Київ : НБУВ. 2011. 388 с. : іл.

THE HUMANISTIC EGO OF KYRYLO STETSENKA: THE ARTIST IN THE PERCEPTION OF CONTEMPORARIES

(To the 100-anniversary of the death of the composer, musical and social activist, founder of the «Dniprosoyuz» Library)

Olena BUGAEVA,

PhD (History),

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Institute of Biographical Research

ORCID: 0000-0002-7945-4405

Annotation. The research is based on a circle of literary sources, in particular, on scientific periodicals and memoirs belonging to the K. Stetsenko's contemporaries, analyzed from the standpoint of revealing their essence as fundamental (factually- and imaginatively-informative) material for highlighting the dominant features of K. Stetsenko's personality and realizing his uniqueness of nature as an artist and a humanist at the stage of the first attempts to create a generalized biographical portrait of the composer.

Key words: *Kyrylo Stetsenko, biographical portrait of the artist, «Dniprosoyuz» Library, Music-theoretical library named after K. Stetsenko of the Musical Society named after M. D. Leontovich.*